Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 8. kesäkuuta 2023
(OR. en)

10048/23

PROCIV 39
IPCR 40
COHAFA 61
DEVGEN 102
JAI 762
ATO 32
CHIMIE 51
COEST 342

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	9798/23
Asia:	Neuvoston päätelmät koko yhteiskunnan resilienssin vahvistamisesta pelastuspalvelualalla, mukaan lukien varautuminen kemiallisiin, biologisiin, säteily- ja ydinuhkiin (CBRN-varautuminen)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteenä asiakohdassa mainitut neuvoston päätelmät sellaisina kuin neuvosto (oikeus- ja sisäasiat) hyväksyi ne 3955. istunnossaan 8.–9. kesäkuuta 2023.

LIITE

NEUVOSTON PÄÄTELMÄT KOKO YHTEISKUNNAN RESILIENSSIN VAHVISTAMISESTA PELASTUSPALVELUALALLA, MUKAAN LUKIEN CBRN-VARAUTUMINEN

Johdanto

1. Ottaen huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 196 artiklan, jossa kannustetaan jäsenvaltioita keskinäiseen yhteistyöhön katastrofien torjumiseksi, ja SEUT 222 artiklan, jonka mukaan unioni ja sen jäsenvaltiot toimivat yhteisvastuun hengessä, jos jäsenvaltio joutuu katastrofien uhriksi;

2. Korostaen, että Euroopassa on viime vuosina koettu useita samanaikaisia, pitkäkestoisia, monialaisia ja rajatylittäviä kriisejä. Niihin kuuluvat Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäyssota, covid-19-pandemia ja useat luonnonkatastrofit, kuten maanjäristykset, metsäpalot ja tulvat, joista monia pahentaa ilmastonmuutos, ja ne kaikki edellyttävät tehokasta katastrofihallintaa. Tiedostaen, että näihin tarpeisiin ja uhkiin vastaaminen edellyttää koko yhteiskunnan resilienssin huomioivaa lähestymistapaa;

3. Ottaen huomioon vuonna 2009 annetut neuvoston päätelmät kemiallisen, biologisen, säteily- ja ydinturvallisuuden parantamisesta Euroopan unionissa – EU:n CBRN-toimintasuunnitelma[1], vuonna 2009 annetut neuvoston päätelmät tietoisuuden lisäämisestä pelastuspalvelusta[2], vuonna 2021 annetut neuvoston päätelmät varautumisen, toimintakyvyn ja selviytymiskyvyn vahvistamiseksi tulevien kriisien varalta[3], Eurooppa-neuvoston joulukuussa 2021 antamat päätelmät, joissa viitataan yhteiseen varautumiseemme, toimintakykyymme ja kriisinkestävyyteemme tulevien kriisien varalta, mikä on merkittävä unionin monialainen poliittinen prioriteetti[4], ja vuonna 2022 annetut neuvoston päätelmät pelastuspalvelutoimista ja ilmastonmuutoksesta[5], joissa korostetaan tehostettujen toimien merkitystä ilmastonmuutokseen liittyvien ennaltaehkäisy-, varautumis- ja reagointivalmiuksien lisäämiselle ja sitä, kuinka tärkeä kansalaisten panos on heidän oman turvallisuutensa ja selviytymiskykynsä kannalta;

---

1 15505/1/09 REV1 + COR1 + COR2
2 9976/09
3 14276/21
4 EUCO 22/21
5 7146/22

4. Ottaen huomioon unionin katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevista tavoitteista 8. helmikuuta 2023 annetut komission tiedonannon ja suosituksen[6], joissa vahvistetaan yhteinen ei-sitova lähtökohta vahvistaa EU:n yhteisiä valmiuksia ehkäistä katastrofien vaikutuksia ja varautua ja reagoida niihin sekä suojella kansalaisia, elinkeinoja ja ympäristöä;

5. Todeten, että Euroopan reagoidessa luonnonkatastrofeihin ja ihmisen aiheuttamiin katastrofeihin unionin pelastuspalvelumekanismilla on keskeinen rooli, mukaan lukien Ukrainalle ja muille Venäjän hyökkäyssodasta kärsineille maille luontoissuorituksina annetun avun osalta;

Euroopan unionin neuvosto

6. Mieltää ajan haasteelliseksi Euroopassa käytävän täysimittaisen sodan, ilmastonmuutoksen ja covid-19-pandemian vuoksi ja korostaa koko yhteiskunnan resilienssin vahvistamisen merkitystä pelastuspalvelualalla, jotta voidaan vastata eneneviin pitkäkestoisiin, monimutkaisiin, rajatylittäviin ja monialaisiin kriiseihin;

7. Arvostaa komission tiedonantoa ja suositusta unionin katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevista ei-sitovista tavoitteista[7], mukaan lukien niitä koskevat lippulaivahankkeet, ja painottaa EU:n ja globaalin tason toiminnan osa-alueilla tehtävän työn välisen täydentävyyden ja mahdollisten synergioiden edistämisen merkitystä, muun muassa kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä annetun direktiivin täytäntöönpano[8], katastrofiriskien vähentämistä koskeva Sendain kehys 2015–2030 ja EU:n ja Naton välinen yhteistyö, noudattaen kaikilta osin keskinäisen avoimuuden ja läpinäkyvyyden, osallistavuuden, vastavuoroisuuden ja päätöksenteon riippumattomuuden periaatteita, unionin katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevien tavoitteiden ja kansallista kestokykyä koskevien Naton seitsemän tavoitteen pohjalta erityisen häiriönsietokykyä koskevan EU:n ja Naton jäsennellyn vuoropuhelun kautta;

8. Muistuttaa, että pelastuspalvelualalla on toteutettu alustavia toimia koko yhteiskunnan resilienssin vahvistamiseksi;

---

6 6281/23 + ADD1, 6259/23

7 Komission suositus (C/2023/400), annettu 8 päivänä helmikuuta 2023, unionin katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevista tavoitteista 2023/C 56/01, EUVL C 56, 15.2.2023, s. 1.; komission tiedonanto COM(2023) 61 final.

8 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2557, annettu 14 päivänä joulukuuta 2022, kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä ja direktiivin 2008/114/EY kumoamisesta, EUVL L 333, 27.12.2022, s. 164–198.

9. On tyytyväinen Euroopan kriisitietoisuus- ja -varautumisaloitteesta käytävään keskusteluun ja painottaa, että sen olisi perustuttava kaikki uhat kattavaan lähestymistapaan ja pyrittävä auttamaan ihmisiä selviytymään yhteiskunnan toimintoihin kohdistuvista häiriöistä;

10. Arvostaa komission toimia aloittaa kartoitus- ja toteutettavuusselvitys Euroopan kriisitietoisuus- ja -varautumisaloitteen suunnittelun jatkamiseksi ottaen huomioon toissijaisuusperiaatteen sekä joustavuuden tarpeen, jotta jäsenvaltiot voivat mukauttaa aloitetta kansallisten vaihtelujen mukaan;

11. On tyytyväinen vaiheittaiseen lähestymistapaan kartoittaa ensin julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön hyviä käytäntöjä, joilla voitaisiin osaltaan vahvistaa yksityisen sektorin osallisuutta pelastuspalvelutoimissa ennaltaehkäisyn, varautumisen ja reagoinnin vaiheissa;

12. Toteaa, että unionin pelastuspalvelumekanismin vastaus Venäjän Ukrainaan kohdistamaan hyökkäyssotaan on ollut suurempi ja monimutkaisempi EU:n pelastuspalveluoperaatio kuin koskaan mekanismin olemassaolon aikana, ja painottaa, että pelastuspalvelua on vahvistettava sekä unionin että jäsenvaltioiden tasolla;

13. Palauttaa mieleen EU:n hätäavun koordinointikeskuksen ja neuvoston tekemän työn, muun muassa poliittisen kriisitoiminnan integroitujen järjestelyjen, jäljempänä ’IPCR-järjestelyt’, aktivoinnin puitteissa vastauksena Venäjän Ukrainaa vastaan käymään hyökkäyssotaan;

14. Panee erityisesti merkille CBRN-uhkiin varautumisen ja reagointivalmiuden järjestelyjen puitteissa ehdotetut toimenpiteet, jotka EU ja jäsenvaltiot voisivat toteuttaa Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vuoksi;

15. Korostaa CBRN-onnettomuuksiin varautumisen vahvistamisen merkitystä koko riskispektrillä sekä Ukrainassa että sen ulkopuolella;

16. Toteaa, että lyhyellä aikavälillä on tehtävä useita toimia, jotta voidaan vahvistaa CBRN-onnettomuuksiin varautumista entisestään, mutta että myös pidemmän aikavälin toimia tarvitaan, jotta lujitetaan unionin kykyä varautua ja reagoida CBRN-onnettomuuksiin;

17. Korostaa kansallisen CBRN-valmiuden ja CBRN-uhkiin varautumisen ja reagointivalmiuden vahvistamisen merkitystä kansallisella ja EU:n tasolla EU:n resilienssin lisäämiseksi, jolloin voidaan samalla tukea kolmansia maita, muun muassa Ukrainaa;

18. Korostaa siviili-sotilasyhteistyön merkitystä CBRN-operaatioissa, mukaan lukien EU:n ja Naton yhteistyön puitteissa noudattaen sovittuja ohjaavia periaatteita kaikilta osin, jotta varmistetaan valmiuksien kehittämistoimien johdonmukaisuus, riittävä, vastavuoroinen ja syrjimätön tiedonjako sekä koordinoidut reagointitoimet;

Kehottaa jäsenvaltioita

19. Painottamaan koko yhteiskunnan resilienssin kattavan lähestymistavan tarvetta enenevien samanaikaisten, pitkäkestoisten, monialaisten ja rajatylittävien kriisien vuoksi;

20. Tukemaan ennaltaehkäisy- ja varautumistoimia, jotta voidaan parantaa unionin ja sen jäsenvaltioiden valmiuksia kohdata katastrofi, jonka vaikutukset ulottuvat tai voivat ulottua useiden maiden rajojen yli, edistämällä unionin katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevien ei-sitovien tavoitteiden täytäntöönpanoa;

21. Harkitsemaan aktiivista osallistumista EU:n tason tietoisuus- ja varautumisaloitteisiin, etenkin vastikään ehdotettuun ”PreparEU”-hankkeeseen, keskittyen etenkin yksityishenkilöiden varautumiseen ottaen huomioon paikalliset, alueelliset ja kansalliset aloitteet;

22. Sisällyttämään ja jakamaan tarvittaessa tietoja kansallisista riskitietoisuus- ja -varautumiskampanjoista, jotta voidaan tukea unionin katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevan tavoitteen 2 alaisen lippulaivahankkeen työtä;

23. Harkitsemaan tarvittaessa, että jatkokehitetään julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön käytäntöjä pelastuspalvelutoimien vahvistamiseksi ennaltaehkäisyn, varautumisen ja reagoinnin aloilla;

24. Tarkastelemaan edelleen mahdollisuuksia tarjota ja rekisteröidä uusia CBRN-valmiuksia Euroopan pelastuspalvelureserviin;

25. Vahvistamaan yhteistyötä neuvostossa, jotta voidaan tarvittaessa tukea mahdollisiin CBRN-onnettomuuksiin varautumiseen liittyvää viestintää, tiedotustoimia ja muita toimia koskevaa koordinointia. Mahdollisesta CBRN-onnettomuudesta johtuvan IPCR-järjestelyjen aktivoinnin aikana puheenjohtajavaltion olisi tarvittaessa annettava epävirallisille kriisiviestijöiden verkostolle, joka on osa IPCR-järjestelyjä, tehtäväksi tehostaa yleisöviestintää ja parantaa meneillään olevan kriisin eri näkökohtia koskevan viestin johdonmukaisuutta. Puheenjohtajavaltio voi myös antaa kriisiviestijöiden verkostolle ja IPCR:n pyöreän pöydän kokouksille tehtäväksi suorittaa muita meneillään olevaan kriisiin liittyviä erityisiä toimia, jotta voidaan tarkastella mahdollisten CBRN-onnettomuuksien osalta yhteisten tiedonantojen, tiedotustoimien ja muiden toimien mahdollisuuksia;

26. Vahvistamaan osallistumista CBRN-koulutuksiin ja -harjoituksiin.

Kehottaa komissiota

27. Edistämään unionin kriisivalmiutta ja -palautuvuutta koskevien ei-sitovien tavoitteiden, mukaan lukien lippulaivahankkeet, täytäntöönpanoa ja yhdessä jäsenvaltioiden kanssa arvioimaan saavutettua edistymistä sekä tarkastelemaan uudelleen ja kehittämään tavoitteita, ottaen huomioon muuttuvat tarpeet ja toteutetut toimet havaittuihin puutteisiin puuttumiseksi kokemusten, skenaarioiden laatimisen ja katastrofinhallinnan suunnittelun kautta koko Euroopan unionin alueella, mukaan lukien syrjäisimmät alueet, välttäen hallinnollista taakkaa ja päällekkäisyyksiä;

28. Edistämään tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa kartoitus- ja toteutettavuusselvitystä koskevaa työtä Euroopan kriisitietoisuus- ja -varautumisaloitteen suunnittelun jatkamiseksi, mukaan lukien EU:n syrjäisimpiin alueisiin liittyvät erityiset riskit;

29. Kartoittamaan yhdessä jäsenvaltioiden kanssa pelastuspalvelualalla meneillään olevaa yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa EU:n ja kansallisella tasolla, ottaen samalla huomioon jäsenvaltioiden erilaiset toimeksiannot ja täytäntöönpanotavat.

Kehottaa komissiota lyhyen aikavälin CBRN-toimenpiteiden osalta

30. Parantamaan CBRN:ää koskevaa varhaisvaroituskapasiteettia, jotta voidaan varmistaa tehokas ja oikea-aikainen reagointi, yhteistyössä asiaankuuluvien sidosryhmien, myös kansainvälisten järjestöjen, kuten IAEA:n ja OPCW:n, kanssa;

31. Varmistamaan, että jäsenvaltioiden, unionin pelastuspalvelumekanismiin osallistuvien valtioiden ja asiaankuuluvien järjestöjen välillä käydään erityisiä CBRN-skenaariopohjaisia keskusteluja jatkotoimien tarkastelemiseksi, ja mahdollistamaan näitä keskusteluja;

32. Toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sellaisen näkymän tarkastelemiseksi, jossa jäsenvaltioille voitaisiin tarvittaessa antaa Ukrainassa käytävään sotaan ja CBRN-riskeihin liittyvää säännöllistä CBRN-kohtaista tiedotusta, mikä parantaisi yhteistä varautumista ja tukitoimien tunnistamista;

33. Nopeuttamaan Euroopan pelastuspalvelureserviin rekisteröityjen CBRN-valmiuksien sertifiointiprosessia, kehittämään edelleen rescEU-valmiusvarastoja ja tarkastelemaan yhdessä jäsenvaltioiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa, miten kansallisella tasolla tai muissa järjestöissä saatavilla olevia CBRN-valmiuksia voidaan hyödyntää unionin pelastuspalvelumekanismin puitteissa;

34. Tarkastelemaan muita mahdollisuuksia helpottaa jäsenvaltioiden tahoilla CBRN-tarvikkeiden hankintaa, mukaan lukien rescEU:n kautta, tunnistamaan keinoja edelleen vähentää valmiuksien käyttöönottoaikoja CBRN-onnettomuuksissa ja arvioimaan jo käynnissä olevien toimien ja operaatioiden tehokkuutta;

35. Tarkastelemaan yhdessä jäsenvaltioiden kanssa ratkaisuja, joilla helpotetaan jäsenvaltioiden mahdollisuuksia ottaa käyttöön pelastuspalveluun liittyviä CBRN-valmiuksia konflikteista kärsivissä valtioissa, ja tarkastelemaan edelleen ukrainalaisen henkilöstön kouluttamista;

36. Tarkastelemaan tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa ajatusta perustaa tai laajentaa olemassa olevia tukeutumisjärjestelyjä, jotta voidaan antaa pelastustyöntekijöille ja muulle henkilöstölle asiantuntijatukea ja analyyttista tukea virtuaalisesti.

Kehottaa komissiota pitkän aikavälin CBRN-toimenpiteiden osalta

37. Edelleen tarkastelemaan tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden ja asiaankuuluvien järjestöjen kanssa mahdollisuuksia varmistaa, että unionin pelastuspalvelumekanismi nähdään pelastuspalveluun liittyvien materiaalipyyntöjen (ryhmien, laitteiden, varusteiden ym.) ensisijaisena kanavana;

38. Edelleen tarkastelemaan tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa mahdollisuuksia puuttua olemassa oleviin puutteisiin valmiuksissa, joita tarvitaan vakavien CBRN-onnettomuuksien ketjureaktiovaikutuksista selviytymiseksi;

39. Tarkastelemaan, miten voidaan lisätä erilaisten CBRN:ään liittyvien laitteiden, varusteiden ja materiaalien markkinoillepääsyä parantamalla hankintojen pitkän aikavälin ennakoitavuutta;

40. Seuraamaan pelastuspalveluviranomaisten kanssa asianmukaisen koulutuksen ja harjoituksen tarvetta ja mahdollisuuksien mukaan järjestämään säännönmukaisempia pelastuspalvelualan CBRN-koulutuksia ja -harjoituksia;

41. Jatkossakin keskustelemaan tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa siitä, miten ehdotettuja toimia seurataan ja pannaan täytäntöön.